

Llémena Espai Natural demana posar fre a l'embotelladora Aigua de Sant Aniol

La sobreexplotació dels aqüífers que duen a terme les embotelladores no és un problema exclusiu del Montseny. Recentment, l'entitat Llémena Espai Natural (LEN) ha iniciat una campanya de denúncia contra l'expansió de l'embotelladora Aigua de Sant Aniol, ja que en els darrers dos anys aquesta empresa ha incrementat molt el volum d'extracció, que es calcula en 100.000 metres cúbics (100 milions de litres) l'any. Es tracta d'un cabal quatre vegades superior al que s'ha anat extraient durant els trenta anys d'explotació de l'aqüífer, un fet encara més greu si és té en compte el context de sequera en què ens trobem.

Imatge aèria de la planta embotelladora d'Aigua de Sant Aniol.

Font: Aigua de Sant Aniol

La LEN demana que es limiti el cabal d'extracció al topall de 28.160 metres cúbics l'any que va fixar l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), i també reclama que l'Administració faci un estudi científic independent sobre l'impacte que l'activitat de l'embotelladora provoca en el medi. El darrer estudi que consta és de fa vint-i-dos anys i ha quedat totalment desfasat, atès que les dades pluviomètriques es van recollir entre els anys 1974 i 1997. Ara plou molt menys i, en canvi, el volum d'extracció ha augmentat exponencialment.

A més a més, tant l'empresa com l'Administració es

neguen a donar els números reals d'extracció, perquè al·leguen que són dades privades. Però el trànsit de camions que carreguen les ampolles d'aigua no es pot amagar. El veïnat denuncia que diàriament circulen una mitjana de vint-i-cinc o trenta tràilers en una carretera que amb prou feines arriba als cinc metres d'amplada, amb la qual cosa el risc d'accident de trànsit també ha augmentat.

Per a la LEN hi ha una clara correlació entre l'activitat extractiva de l'embotelladora i l'estat que presenta la riera de Llémena, que es troba totalment seca en diversos

Estat de la riera de Llémena l'agost del 2022.

Fotografia: David Gubau

trams. La gent més gran no recorda haver-la vista mai tan damnificada. L'empresa, però, defensa que l'explotació de l'aqüífer no agreuja el procés de sequera perquè no s'omple amb les pluges superficials, sinó amb aigua que es va filtrant en un cicle de llarg recorregut.

L'explotació de les embotelladores, emparada per una llei franquista del 1973

Però com és que les embotelladores no estan subjectes a les restriccions que l'Administració imposa a la pagesia i

a la ciutadania a causa de la sequera? La resposta la trobem en una llei franquista.

Segons la Llei 22/1973, l'aigua de les deus no és de domini públic sinó privat, mitjançant una concessió que la Subdirecció General de Mines de la Generalitat —òrgan dependent del Ministerio de Industria— atorga a una empresa per a la seva explotació. L'ACA no hi té competència ni pot regular el cabal d'extracció en funció de l'interès general. Aquest fet és molt rellevant, perquè implica que les aigües subterrànies encara es consideren un recurs miner i no un recurs natural. A més a més, l'autorització per extreure aigua no té un termini fix, fins i tot pot arribar a ser perpètua fins a esgotar totalment l'aqüífer.

El preu que paga l'empresa per a l'explotació és ridícul, 0,21 euros per cada metre cúbic (1.000 litres), més l'import de l'IBI a l'Ajuntament. Les despeses de processament són baixes, perquè l'aigua no rep cap tractament, només es filtra per si conté restes de pedres i s'envasa. Un negoci rodó que cada vegada aporta més beneficis a les empreses productores, tal com indiquen les dades del sector.

Segons la Generalitat, a Catalunya l'any 2022 es van extreure 1.869 milions de litres d'aigua, un 30 % del total extret a tot l'Estat espanyol. I el 80 % del volum extret a Catalunya s'extreu exclusivament al Montseny. La facturació del sector de l'aigua envasada a tot l'Estat va ser de 1.600 milions d'euros, un 15,9 % més que l'any anterior, i encadena dos anys seguits de creixement per sobre del 10 %.

La família Feliu Bassols, propietària de l'empresa

L'empresa Aigua de Sant Aniol pertany a la família Feliu Bassols i té com a administrador únic Tomàs Feliu Bassols, germà de Maria Àngels Feliu, la farmacèutica segrestada a Olot el 1992. El patrimoni net de la família s'estima en 115 milions d'euros, amb un negoci diversificat en els sectors immobiliari, de l'energia, de l'alimentació i de la moda en pell.

Països on s'exporta Aigua de Sant Aniol, segons el web de l'empresa.

Un camió carregat amb ampolles d'aigua va bolcar a la carretera GI-531 el mes d'agost del 2022.

Fotografia: Anti-Radars Garrotxa

El juny passat, Aigua de Sant Aniol va fitxar un nou director executiu, Andreu Galindo, format a ESADE i exdirectiu de Codorniu, Font Vella i Danone. La facturació de l'any 2022 va ser de 10 milions d'euros, un 25 % més que l'any anterior. Segons dades de l'empresa, envasen 52 milions de litres d'aigua anuals —la LEN estima que en són el doble—, dels quals n'exporta un 10 % a trenta països del món, com ara els Estats Units, l'Aràbia Saudita o el Japó. Segons Galindo, l'estratègia de l'empresa per als propers anys és augmentar l'expansió cap a l'Orient Mitjà.

Sostenibilitat o ecoblanqueig?

L'objectiu d'expandir-se internacionalment, però, evidencia una contradicció profunda amb un dels pilars comercials de l'empresa: la sostenibilitat. L'empresa publicita que una petita part de la producció es fa amb PET reciclat o amb vidre reutilitzable, però obvia les tones de CO₂ generades per transportar les ampolles d'aigua des de la Garrotxa fins a Dubai, Austràlia o Hong Kong.

Les embotelladores fan servir el seu màrqueting publicitari per donar una imatge de l'aigua mineral com un producte saludable, però cada vegada hi ha més consens entre la ciutadania sobre l'impacte que l'aigua embotellada té sobre el medi ambient: proliferació d'envasos de plàstic, emissions generades durant el transport i privatització i esgotament d'aqüífers, que són un recurs natural públic.

L'any 2020, el Parlament Europeu va aprovar la directiva sobre l'aigua potable, que exigeix als estats membres que garanteixin l'accés universal a una aigua corrent de qualitat. És el que reclama Llémena Espai Natural, retornar a la cultura de «l'aigua de l'aixeta».

Òscar Romero